תלמוד בבלי · אחרונים · אבן העוזר

אבן העוזר על סוכה

רבי בנימין עוזר הכהן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אבן העוזר על סוכה

רבי בנימין עוזר הכהן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אבן-העוזר-על-סוכה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 4
דף ה. 6

דף ב:

תוס' בד"ה כר' זירא כו' דאפי' רחבה טובא לא כו' עכ"ל:
התוס' הוכיחו בפשיטות דברחבה טובא נמי לא שלטא בי' עינא. אבל רש"י נדחק וכתב וז"ל דאי משום שלטא ביה עינא בטפי מד"א פורתא כו'. וצריך עיון באיזה סברא מחולק רש"י עם התוס':
תו מחולק רש"י עם התוס' בגירסא. דרש"י גרים בשלמא דר' יאשי' פליגא כו' והתוס' גורסים לא פליגי. וגירסת התוס' אין לה הבנה כלל. תו מחולק רש"י עם התוס' לקמן ריש דף ג' בתוס' ד"ה לא נצרכא אלא לקיטונית כו'. דהתוס' כתבו שם דמיירי דארוכה טובא ורש"י לא ניחא לי' בזה שם:
ע"כ נלע"ד ברור. דהיסוד הוא בזה דהתוס' מחולקים עם רש"י בגירסא. דרש"י כתב בדברי רב הונא אמר רב ה"ג מחלוקת שאין בה אלא ד"א על ד"א אבל יש בה יותר מד"א על ד"א כו'. אבל התוס' לא גרסי ד"א על ד"א אלא ה"ג מחלוקת שאין בה אלא ד"א אבל יש בה יותר מד"א ד"ה כשירה. ע"כ ס"ל לרש"י דה"פ מחלוקת דר"י ורבנן בד"א על ד"א. פי' בין באורך בין ברוחב לא הי' יותר מד"א. אבל יש בה יותר מד"א על ד"א. פי' היה אורכה יותר על ד"א אפי' רוחבה רק ד"א ד"ה כשרה. אבל התוס' ס"ל דהש"ס לא מיירי באורכה של סוכה כלל אלא ברוחבה מיירי. וה"ק מחלוקת שאין בה אלא ד"א ברוחבה. ואף שאורכה יתר מד"א טובא אפ"ה פליגו. אבל יותר מד"א גם ברוחבה ד"ה כשירה. וע"כ לא הזכירו בתוס' ד"ה יש בה יותר מד"א כו' מאורך הסוכה כלל רק רוחבה. וכי היכא דס"ל לרב הונא ביתר מד"א בוודאי כן ס"ל לרב חנן ביתר מז' טפחים. נמצא התוס' דלקמן שפיר מתרצי לשטתייהו קושית רש"י דסוכה של הילני מלכה הי' ארוכה טובא. ואפ"ה מביא ר' יהודה ראיה לדבריו. דהא התוס' ס"ל לרב הונא ברוחבה ד"א אפי' היה אורכה טובא פליגי ר"י ורבנן. וה"ה לרב חנן ברוחבה ז' טפחים ואורכה טובא פליגי. אבל רש"י ל"מ לתרץ שם הכי לשטתו. דמדהביא ר"י ראיה לדבריו משם. ע"כ סוכת המלכה הי' דומיא דפלוגתייהו דלא הי' יותר מז' טפחים על ז' טפחים. ע"כ הקשה רש"י שפיר בהא דאמר כמאן כר' זירא כו' והשתא א"ש הא דמחולק שם רש"י עם התוס'. דהתוס' לשטתו הוכיחו שפיר. דאי ס"ד דטעמא באם רוחבה יותר מד"א הוא כיון דהסוכה בולטת והולכת מלמעלה מנגד פניו יתר מד"א לכן שלטא בי' עינא. א"כ קשה ממ"נ. אי הקפידה התורה דבכ"מ שעומד האדם תוך הסוכה בעינן שיהא עיניו שולטת בהסכך. א"כ מאי מהני שהוא יותר מד"א. הא מ"מ כשהאדם עומד באמצע הסוכה שאז אין בולט מכנגד פניו יתר מד"א הרי לא שלטא ביה עינא. וכ"ש כשהוא עומד תחת קצות

הסוכה שאין מן הסוכה בולט מנגד פניו כלום פשיטא דלא שלטא ביה עינא. אלא ע"כ דלא הקפידה התורה דיהא שלטא ביה עינא בכ"מ שהאדם עומד בהסוכה. אלא סגי כשהאדם עומד במקום א' בהסוכה לשלטא ביה עינא. כגון אם עומד בקצה הסוכה ופניו לחלל הסוכה שכל הסוכה בולטת והולכת מלמעלה מנגד פניו וע"כ ביתר מד"א שלטא ביה עינא. א"כ אמאי ס"ל לרב הונא ברוחבה ד"א ואורכה טובא יתר מד"א פסולה לרבנן וכדפי' בשטת התוס'. והרי אלו עומד בקצה אורך הסוכה ואורך הסוכה כולה בולטת והולכת מלמעלה מנגד פניו. נמי שלטא ביה עינא. אלא ע"כ אפי' אורכה טובא יותר מד"א והבליטה בולטת מנגד פניו אפ"ה לא שלטא ביה עינא א"כ אפי' רחבה טובא נמי לא שלטא ביה עינא. דוודאי לא מהני לזה חלק הרוחב שמן הצדדין מה שרחב יתר מד"א. שזה חלק הרוחב אינו הולך נגד פניו לומר דמש"ה שלטא ביה עינא. אבל רש"י לשטתו דלרב הונא אי אורכה, יתר, מד"א אפי' רוחבה ד"א ד"ה כשירה. ע"כ שפיר י"ל דטעמא הוא משום דשלטא ביה עינא אם האורך יותר מד"א ובולטת מנגד פניו. מש"ה הוצרך להוכיח דבטפי פורתא מד"א לא שלטא ביה עינא:

והשתא א"ש בגירסת בשלמא דר' יאשי' דלקמן. דרש"י גרס בשלמא דר' יאשי' פליגא משום דאינהו יהבי שיעורא במשכא. פי' באורך הסוכה אם אורך הסוכה יתר מד"א כשירה. ואיהו לא יהיב. וס"ל דמסתמא מתני' מיירי בין סוכה גדולה ובין קטנה. ואינהו סברי דמתני' סתמא מיירי גם בדפנות מגיעים לסכך אבל התוס' ס"ל גם אינהו לא יהבי שיעורא באורך הסוכה. דהא אפי' אורך הסוכה טובא אם רחב רק ד"א פסולה. ע"כ גרס ר"ח לא פליגי וה"פ דלכאורה קשה על רבי יאשי' למה פליג על דברי רב חנן ורב הונא. דהא ר' יאשי' צריך לדחוק ולומר דמתני' לא מיירי אלא באין הדפנות מגיעות לסכך. טפי ניחא לאוקמי כר"ח ור"ה דמיירי בכל גווני. ואי משום דגם לרב חנן ורב הונא נמי צריכין לדחוק ולומר דמתני' מיירי דווקא בד"א על ד"א זה לאו דוחק הוא. די"ל מסתמא מיירי בכונה העשוי ביעור הכברה בצמצום ד"א על ד"א. וע"ז אמר הש"ס בשלמא דר' יאשי' לא קשה עלי'. הא דלא אמר כר"ח ורב הונא. משום דר"ח ורב הונא לא פליגי על ר' יאשי' בזה. דאיהו נא יהיב שיעורא באורכה. וכן אינהו נמי ס"ל אפי' אורכה טובא מד"א נמי פליגי ר"י ורבנן. אלא דיהבי שיעורא ברוחבה. וע"כ לא מיתוקמי לדידהו דמיירי דווקא מתני' בסוכה העשוי רק שיעור הכשר הראוי לה. דהא לדידהו אפי' אורכה טובא נמי מיירי. לכן דחוק הוא לדידהו לאוקמי מתני' דווקא באין רוחבה יתר מד"א. לכן ר' יאשי' פליג עלייהו זה נ"ל ברור בשטת רש"י ותוספות:

דף ה.

גמרא הניחא למ"ד מסגרתו למטה היתה אלא למ"ד כו' במס' יומא דף ע"ב (ע"ב) גבי עוביו דשולי ארון של זהב אמר שם הא רמ"ד אין בעביו אלא משהו והא כמ"ד יש בעביו טפח. ופירש"י לא ידענא היכא איפלגו בה עכ"ל. ול"נ לפרש דהיינו תנאי דהכא. וע"פ הסוגיא דאמר הניחא למ"ד מסגרתו למטה היתה דהי' כלי שפיר ילפינן כפורת דהוי טפח ממסגרת. ולא ילפינן מזר דהי' משהו. משום דילפינן כלי מכלי ולא ילפינן כלי מהכשר כלי. אלא למ"ד מסגרתו למעלה היתה והי' הכשר כלי מאי איכא למימר. ומסיק רב הונא פני פני גמר. ונודע דג"ש צריך לגמור מרבו. ולפ"ז האי תנא דכבר מסגרתו למעלה היתה והיה הכשר כלי. לכן מסתבר דשולי ארון דזהב היה טפח. (כמו האמצעי של עץ) וילפינן לה מכפורת דהיה טפח דדנין כלי מכלי ואין דנין כלי מזר דהי' הכשר כלי. ודקשיא לך למה לי ג"ש דפני פני נילף ממסגרת. דהא סבר מסגרת למעלה היתה והיה הכשר כלי. לכן סד"א אדנילוף ממסגרת נילף מזר משהו. אבל להאי תנא דסבר מסגרתו למטה היתה. א"כ מסגרת היה כלי ואי ס"ד דילפינן כלי מכלי ולא ילפינן כלי מהכשר כלי. א"כ קשה למה לי ג"ש דפני פני בכפורת נילף לכפורת ממסגרת. אלא ע"כ צ"ל משום דתפסת מועט תפסת סד"א למילף מזר משהו א"כ מוכח דמהכשר כלי ילפינן טפי מכלי עצמו כדי למעטו. והשתא נמי ילפינן עוביו שולי הארון מזר משהו זה ברור: